

ERMENİ MESELESİ-2

Geçici Sevk

ve

İskân

(Tehcir)

Gürbüz Mızrak

GEÇİCİ SEVK VE İSKÂNÂNA (TEHCİR'E) DOĞRU

- ❖ İsyancı Ermeniler, Birinci Dünya Harbi'nde Rusya'nın yanı sıra bu ülkenin müttefiki olan İngiltere ve Fransa'nın Anadolu'yu ve Kafkasları işgaline de destek vermekteydiler.
- ❖ Savaş başlar başlamaz Osmanlı ordusunda silahaltına alınmış isyancı Ermeniler silahları ile topluca askerden kaçmışlardı. Bunlardan
 - ✓ Bir kısmı Rus ordularıyla birlikte Osmanlı ordusuna karşı savaşa katılırken,
 - ✓ Geride kalanlar gönüllü alaylar ve çeteler teşkil ederek
 - Türk ordusunun ikmal hatlarına ve haberleşme tesislerine saldırılar düzenleyip,
 - Anadolu topraklarında ve Kafkasya'da Türk ve Müslüman katliamlarına giriştiler.

ORDULARIN İKMAL YOLLARININ KESİLME TEHLİKESİ ve SİVİL HALKIN CAN GÜVENLİĞİ BAŞGÖSTERMİŞTİ

- ❖ Kafkas cephesinde konuşlanan 3. Ordunun, Suriye ve Filistin'i korumakla görevli 4. Ordunun ve Irak'ta çarpışan 6. Ordunun **ikmal yollarının tıkanma tehlikesi** baş göstermişti.
- ❖ Çarlık Rusya'sı tarafından desteklenen ve yönetilen **Ermeni çeteleri** bu hatları her an kesme ve imha etme kapasitesine sahipti.
- ❖ Bu üç ordunun **ikmal yollarının emniyete alınması** ve cephe gerisindeki bölgelerde **sivil halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması** zaruret halini almıştı.

KÖKLÜ TEDBİRLER ALMAK ZORUNLU HALE GELMİŞTİ (1)

- ❖ Osmanlı Devleti'nin tüm ikazlarına rağmen **Ermeni çeteleri** özellikle masum sivil halka karşı soykırım denilebilecek ölçüde **katliama devam etmekteydiler.**
- ❖ Sekiz ayrı cephede savaş veren **Osmanlı Devleti** askeri harekâtın yanı sıra Ermeni çetecilerin sivil halka karşı giriştiği katliamı önleyebilmek için **geri bölgeye de kuvvet ayırmak zorunda kalmaktaydı.**

OSMANLI ORDUSUNUN SAVAŞTIĞI CEPHELER

- ❖ Kafkas Cephesi
- ❖ Çanakkale Cephesi
- ❖ Irak Cephesi
- ❖ Mısır(Kanal) Cephesi
- ❖ Suriye-Filistin Cephesi
- ❖ Romanya
- ❖ Makedonya
- ❖ Galiçya

I. DÜNYA SAVAŞINDA ERMENİ İSYANLARI

KÖKLÜ TEDBİRLER ALMAK ZORUNLU HALE GELMİŞTİ (2)

- ❖ Bu durum, Türk ordusunun askeri harekâtını zaafa uğratmaktaydı.
- ❖ İtilaf ordularının **Çanakkale'ye çıkarma yapması** bekleniyordu.
- ❖ İstanbul'un düşman eline geçme ihtimalinin vardı, bu sebeple **Osmanlı sarayı ve hükümetinin Eskişehir'e veya Konya'ya nakil** kararının alındığı günlerdi.
- ❖ Köklü tedbirler almak zorunlu hale gelmişti.

OSMANLININ YALNIZCA ÜÇ SEÇENEĐİ KALMIŐTI

İsyancı Ermenilere karşı Osmanlı Devletinin önünde üç seçenek vardı:

- 1. İsyancılarla savaşmak ve bunlara gerekli cezayı vermek:** Buna, dönemin hukuk kuralları cevaz vermektedir. Ceza hukukuna göre isyancı Ermenilerin işlediği fiiller vatana ihanet kapsamına girmekte, düşman saflarında yer alan düşman sayılmaktaydı.
- 2. İsyancıları savaş sahasından uzaklaştırmak:** Dönemin savaş hukuku bir ülkeyi işgal eden devlete bile, “*halkın güvenliğinin sağlanması ve askeri ihtiyaçlar nedeniyle, işgal ettiği bölge halkını o bölgeden tamamen veya kısmen çıkartma*” hakkı tanımaktaydı.

OSMANLI EN İNSANİ VE HUKİKİ OLANINI TERCİH ETTİ

3.İsyancıların ihanet, bozgunculuk ve katliamlarına seyirci kalmaktı. Devlet olma, bu seçeneğin reddini gerektiriyordu.

- ❖ **Devlet**; Vatan topraklarını korumak, vatandaşlarının can emniyetini sağlamak, isyancı da olsa **Ermenilere karşı** silahla müdahale etmemek için **en insani olan tercihi yapmıştır. Zor olmasına ve külfet getirmesine rağmen, bela çıkartılan yerlerdeki isyancıların,**
 - ✓ **Ülke içinde savaşın olmadığı yerlerde bir süre ikamet ettirilerek,**
 - ✓ **Savaş kazanılınca dönmeleri şeklinde olanı, Geçici Sevk ve İskânı seçip uygulamıştır.**

GEÇİCİ SEVK VE İSKAN (TEHCİR) KANUNU (1)

Geçici Sevk ve İskan (Tehcir) Kanunu” 1 Haziran 1915 günü yayınlanarak yürürlüğe girdi. Bu kanun kapsamında ordu komutanlarına;

- ❖ Savaş sırasında Hükümetin emirlerine, memleketin savunulmasına ve asayişin korunmasına karşı çıkanlara müdahale,
- ❖ Silâhlı saldırı veya direnişte bulunanlara karşı derhal askerî tertibat alma,
- ❖ Tecavüz ve direnişte bulunan isyancıları imha etme,
- ❖ Casusluk yaptıkları ve vatana ihanet ettikleri anlaşılan köy ve kasaba halkını, tek tek veya toplu halde başka yerlere sevk ve iskân etme yetkileri verildi.

GEÇİCİ SEVK VE İSKAN (TEHCİR) KANUNU (2)

- ❖ Geçici Sevk ve İskan (Tehcir) Kanunu'nun metninde,
 - ✓ Sadece Ermenilere uygulanacağına dair bir kayıt bulunmamaktaydı.
- ❖ Kanun'un muhatapları;
 - ✓ Hükümet emirlerine itaat etmeyenler,
 - ✓ Silahlı direnmede bulunanlar ve
 - ✓ Düşmana casusluk yapanlardır.

DÖNEMİNDE ÖRNEĞİ GÖRÜLMİYEN BİR KARAR (1)

30 Mayıs 1915 tarihinde “Tehcir” olarak bilinen “**Geçici Sevk ve İskân**” kararına göre;

- ❖ Tehcire tabi tutulanlar kendilerine tahsis edilen bölgelere **can ve mal emniyetleri sağlanarak** rahat bir şekilde nakledilecekler.
- ❖ Yeni evlerine yerleşinceye kadar **iaşeleri muhacirin ödeneğinden karşılanacak.**
- ❖ Eski malî durumlarına uygun olarak **kendilerine emlâk ve arazi verilecek.**
- ❖ Muhtaç olanlar için hükümet tarafından mesken inşa olunacak, çiftçi ve ziraat erbabına **tohumluk, âlet ve edevat temin** edilecek.

DÖNEMİNDE ÖRNEĞİ GÖRÜLMEMEYEN BİR KARAR (2)

- ❖ Geride bıraktıkları taşınır malları kendilerine ulaştırılacak,
- ❖ Taşınmaz malları tespit ve kıymetleri takdir edildikten sonra, buralara yerleştirilecek olan Müslüman göçmenlere tevzi edilecek.
- ❖ Bu göçmenlerin ihtisasları dışında kalan zeytinlik, dutluk, bağ ve portakallıklarla, dükkân, han, fabrika ve depo gibi gelir getiren yerler, açık arttırma ile satılacak veya kiraya verilecek, **bedelleri sahiplerine ödenmek üzere mal sandıklarınca emanete kaydedilecek.**
- ❖ Bütün bu konular özel komisyonlarca yürütülecek ve bu hususta bir talimatname hazırlanacaktır.

TEHCİR BÖLGELERİ (1)

Tehcir; Kafkas, İnan ile Sina ve Filistin cephelerinin güvenlik hattını oluşturan bölgelerdeki Ermenilerin yerlerinin değiştirilmesi amacıyla planlanmış, cephelerin güvenliğini tehlikeye sokacak bölgelerde uygulanmıştır.

- ❖ Bu bölgelerden birincisi Kafkas ve İnan cephelerinin gerisinde bulunan **Erzurum, Van ve Bitlis** dolaylarıdır.
- ❖ Rusların -izlediği stratejilerden ve istihbarat raporlarından- Ermenileri kullanarak **Vilâyet-ı Sitte** adı verilen vilâyetlere hakim olma planları ayan beyan ortadaydı.
- ❖ Bunu engelleme için ilgili bölgedeki **Ermenilerin Rus sınırından daha uzak ve emniyetli bir yere sevki** gerekiyordu.

TEHCİR BÖLGELERİ (2)

- ❖ **İkinci bölge** ise Sina ve Filistin cephesi gerilerini oluşturan **Mersin-İskenderun** dolaylarıdır.
- ❖ Ermenilerin bu bölgelerde düşmanla işbirliği yaptığı ve **İskenderun limanından bir çıkarma hareketini kolaylaştıracak faaliyetler** içinde buldukları tespit edilmişti.
- ❖ **Britanya savaş gemileri** İskenderun Körfezi yakınlarında dolaşıyordu.
- ❖ İngilizlerin, Fransız donanması ve **Ermeni taburlarının desteğini de alarak bir çıkarma yapma tehlikesi** vardı.

TEHCİR BÖLGESİ GENİŞLETİLMEK ZORUNDA KALINDI

- ❖ Başlangıçta tehcir, düşmanla işbirliği yaptığı sabit olan ve bunu bir iftihar vesilesi olarak ilan eden Ermenilere uygulandı.
 - ❖ 1915 Haziran'ının başından itibaren
 - ✓ Maraş'tan Bursa'ya kadar uzanan bölgelerde birçok Ermeni isyanının baş göstermesi,
 - ✓ Buralarda Ermeni çetelerinin Türk ve Müslüman halka saldırmaya başlamasıüzerine tehcir uygulaması, isyan çıkaran ve Ermeni komitecilerine yataklık eden diğer vilayetlerdeki Ermenileri de kapsadı.
- Ortaya çıkan riskler değerlendirilerek, Ermenilerin iskânlarına tahsis edilen bölge genişletildiği.

TEHCİRE TABİ TUTULMAYANLAR (1)

Tehcir bölgelerindeki Ermenilerden;

- ❖ **Hasta, âmâ, yetim çocuk ve dul kadınlar ile**
- ❖ **Katolik ve Protestan mezhebinden olanlar;**
- ❖ **Orduda subay ve sıhhiye sınıflarında hizmet görenler ve aileleri,**
- ❖ **Merkez ve taşradaki Osmanlı Bankası şubelerinde, Reji İdaresi'nde ve bazı konsolosluklarda çalışan memurlar,**
- ❖ **Tüccar, bazı amele ve ustalar hükümete sadık ve iyi halleri görüldükleri sürece tehcire tabi tutulmadılar.**

Arşiv bilgilerine göre 9 Haziran 1915'ten 8 Şubat 1916 tarihine kadar tehcirin uygulandığı muhtelif bölgelerde 33.921 kişi yerlerinde bırakılmıştır

TEHCİRE TABİ TUTULAMAYANLAR (2)

- ❖ Ereğli'de Müslümanlar tehcire karşı çıkmışlar ve buradaki Ermeniler büyük oranda yerlerinde kalmışlardır. Müslüman evleri aranmadığından Anadolu'nun birçok kentinde **Müslüman komşularının sakladıkları Ermeniler** de tehcire tabi tutulmamıştır.
- ❖ Bazı kaynaklara göre Anadolu'da kendi imkanları ile tehcir yerlerinden ayrılanlar serbestçe yer değiştirmiş ve bunlar arasında **Anadolu'dan İstanbul'a gelen yaklaşık 15.000 Ermeni** de İstanbul Ermenilerinin evlerinde kalmışlardır.
- ❖ **Arşavir Şiraciyen** İstanbul'da saklananların büyük çoğunluğunun genç erkeklerden oluştuğunu, komiteci olduklarını ve silahlarının bulunduğunu yazmıştır.

YETİM ÇOCUKLAR VE DUL KADINLAR İÇİN TEDBİRLER

Yetim çocuklar ve dul kadınlar ilgili olarak Hükümetin korunmaya muhtaç Ermeni aileler hakkında yayınladığı genel emirnamede:

- ❖ Erkekleri sevk edilen veya askerde bulunan kimsesiz ve velisiz ailelerin, Ermeni ve yabancı bulunmayan köy ve kasabalara yerleştirilerek, iaşelerinin muhacirin tahsisatından verilmesi,
- ❖ 12 yaşına kadar olan çocukların, bölgelerindeki yetimhanelerin yeterli olmaması halinde, zengin müslüman ailelerin yanına verilerek yetiştirmelerinin ve eğitimlerinin sağlanması,
- ❖ Hali vakti yerinde olmayan müslüman ailelere ise muhacirin tahsisatından, çocukların iaşe masrafını karşılamak üzere 30 kuruş ödenmesi,
- ❖ Genç ve dul kadınların kendi rızalarıyla, müslüman erkeklerle evlenmelerine izin verilmesi yer almaktaydı.

TEHCİR ÖNCESİ ALINAN TEDBİRLER

❖ Hükümet

- ✓ Bütün vilâyetlere “bölgelerinden geçecek **kafilelerin ihtiyaçlarının karşılanması için** gerekli tedbirlerin alınması ve yiyecek stoklanması” talimatını verdi;
- ✓ İhtiyaçların tespit ve temini için İskân-ı Aşâir ve Muhacirîn Müdürü Şükrü Bey bizzat görevlendirildi.

- ❖ Sevkiyat **sırasında kafilelerin ihtiyaçlarının karşılanması için** Konya, İzmit ve Eskişehir sancakları ile Adana, Halep, Suriye, Ankara ve Musul vilâyetlerine **toplam 2.250.000 kuruş tahsis edildi.**

TEHCİR DE YAPILAN UYGULAMALAR

❖ Tehcir sırasında

- ✓ **Ortaya çıkan ihtiyaç için vilâyetler kendi imkânları nispetinde yardımlarda bulunmuşlar,**
- ✓ **Zaman zaman ihtiyaç durumuna göre merkezden yeni para tahsisleri de yapılmış,**
- ✓ **Amerika'dan Ermeni muhacirlere verilmek üzere gönderilen bir miktar para da Amerikan misyonerleri ve konsolosları tarafından Hükümetin bilgisi dahilinde Ermenilere dağıtılmıştır.**

TEHCİRE TABİ TULAN ERMENİLERİN

- ❖ Devlete ve şahıslara olan borçları, ya ertelenmiş ya da tamamen af edilmiş,
- ❖ Kafilelerine hastalık durumlarında tedavi edilmeleri için sağlık görevlileri atanmış,
- ❖ Aralarında bulunan suçlu ve zanlılar hakkındaki takibat ertelenmiş,
- ❖ Malları koruma altına alınmış,
- ❖ Bozulabilir malları, hayvanları veya işletilmesi zorunlu olan imalâthaneleri, kurulan komisyonlar tarafından açık arttırma ile satılarak, paraları sahiplerine gönderilmiştir.

TEHCİR BÜYÜK ÖLÇÜDE SORUNSUZ UYGULANMIŞTIR (1)

- ❖ **Osmanlı Hükümeti** savaş şartlarına rağmen,
 - ✓ **Sevkiyatın bir düzen içinde** yürütmesine ve kafilelerin herhangi bir zarara uğramamasına itina etmiş,
 - ✓ Bunun için elindeki **imkânları zorlayarak** nakli gerçekleştirmeye çalışmıştır.
- ❖ Cepheye asker ve zahire nakli sebebiyle, zaman zaman muhacirlerin sevkinde **vasıta sıkıntısına** düşülmüştür.
- ❖ **Hükümetin**, tehcire tabi tutulan Ermenileri büyük bir intizam içerisinde yeni yerleşme **alanlarına sevk etmeyi başardığı** yabancı misyon tarafından gönderilen raporlarda da doğrulanmıştır.

TEHCİR BÜYÜK ÖLÇÜDE SORUNSUZ UYGULANMIŞTIR (2)

- ❖ Amerika'nın Mersin Konsolosu Edward Natan, raporunda, “ *Tarsus'tan Adana'ya kadar bütün hat güzergâhının Ermenilerle dolu olduğunu; kalabalık yüzünden birtakım sıkıntıların olmasına rağmen Hükümetin bu işi son derece intizamlı bir şekilde idare ettiğini; şiddete ve düzensizliğe yer vermediğini; göçmenlere yeteri kadar bilet sağladığını; muhtaç olanlara yardımda bulunduğunu*” belirtmiştir.
- ❖ Diğer bir raporunda da; “*478 sayılı gönderimden beri yüz binlerce Ermeni daha buraya ulaştı ve Halep'e sevk ediliyorlar. Şam'daki kampta hastalar için bir hastane oluşturulmuş ve ziyaretim sırasında 50 hasta tedavi görüyordu. Aldığım bilgilere göre kampta ölen yok ve hükümet bütün sürgünlere yiyecek dağıtıyor*“

TEHCİR BÜYÜK ÖLÇÜDE SORUNSUZ UYGULANMIŞTIR (3)

Hükümet;

- ❖ Nakil sırasında konvoylara **emniyet kıtaları ve sağlık ekipleri** refakat ettirmiş,
- ❖ Nakledilenlerin devlete olan **borçlarını silmiş**,
- ❖ Kendi ordusuna bile yemek çıkaramazken, tehciire tabi **Ermenilerin iaşesini temin etmiş**,
- ❖ Yeni gittikleri bölgelerde toprak, ev, sermaye ve mesleklerini yapabilmeleri için ücretsiz olarak mesleki alet vermek suretiyle **gelecek yaşamlarını kolaylaştıracak her türlü yardım ve desteği sağlamıştır.**

SAVAŞ ORTAMININ GETİRDİĞİ OLUMSUZLUKLAR (1)

- ❖ Savaş ortamının getirdiği olumsuz şartlar, zaman zaman kabilelerin emniyetinin sağlanmasını ve yaşlarının teminini güçleştirmiştir.
- ❖ Yollarda yer yer görülen salgın hastalıklardan can kayıpları olmuştur.
- ❖ Dağ başlarında idarenin emir ve bilgisi aksine, kabilelerden bazılarının Arap ve Kürt aşiretlerinin saldırılarına maruz kalarak soyulduğu ve öldürüldüğü istihbaratı alınmıştı.
- ❖ Bu çerçevede bir Amerikan tarihçi şöyle yazmıştır: “*Kürt ve diğer haydut çetelerince bazı kabilelere yapılan hücumlar hükümetin kontrolü dışındaydı, yokluk ve fukaralık bölgede yaşayanların tümü tarafından pay ediliyordu...*”. Erzurum Vilâyeti'nden, Dersim eşkiyasının sevk olunan Ermeni kabilelerinin yolunu keserek katlettikleri ve onları kurtarmanın kabil olmadığı, bildirilmiştir.

SAVAŞ ORTAMININ GETİRDİĞİ OLUMSUZLUKLAR (2)

- ❖ Osmanlı Arşivi'nden derlenen bilgilere göre 9 Haziran 1915'ten 8 Şubat 1916 tarihine kadar tehcirin uygulandığı muhtelif bölgelerden iskân sahalarına 431.513 kişi nakledilmiş ve 33.921'i yerlerinde bırakılmıştır. 382.148'i (% 82'si) tehcir yerlerine ulaşmıştır.
- ❖ Gösterilen itinaya rağmen; maalesef Erzurum-Erzincan arasında 500, Meskene'de 2 bin, Mardin civarında 2 bin ve Dersim bölgesinde 5 bin Ermeni eşkiya saldırıları sonucunda hayatını kaybetmiş;
- ❖ Ayrıca yolculuk esnası ve varılan yerlerde Tifo, Dizanteri gibi hastalıklardan 25-30 bin civarında ölen olmuştur.
- ❖ 16 bin civarında Ermeni'nin Tehcir esnasında kaçtığı tahmin edilmektedir.
- ❖ Ermeni nüfusun büyük kısmının Suriye tarafına nakledilmesi sebebiyle, 10 Ağustos 1916 tarihinde İstanbul'daki Ermeni Patrikhanesi lağvedilerek Kudüs'e nakledilmiş; bu arada Sis ve Akdamar Katogikoslukları da birleştirilerek Kudüs'e kaldırılmıştır.

KUSURU GÖRÜLENLER YARGILANMIŞ

- ❖ Göçler sırasında Ermenilere yapılan saldırılar ya da kötü muameleler gerekçe gösterilerek **çok sayıda kişi;**
 - ✓ **Divan-ı Harb-i Örfi Mahkemelerinde yargılanmış ve kusurlu sayılanlara çeşitli cezalar verilmiş;**
 - ✓ **Bunlar arasında Ermeni kilisesinin telkinleriyle ceza verilen birçok masum da yer almıştır.**
- ❖ Tehcir bölgesinde bulunan Ermenilerden bir bölümünün **Rusya'ya, Batı ülkelerine ve Amerika'ya gitmişler/ götürülmüşlerdir.**
- ❖ Osmanlı Ordusunda silah altında bulunan **Ermenilerden 50 binini Rus Ordusuna iltihak etmiştir.**
- ❖ Türklerle savaşmak üzere **binlerce Ermeni'nin de Amerikan Ordusunda üç-dört yıl eğitim gördüğüne dair, merkezi İstanbul'da bulunan ve Osmanlı Ülkesindeki Ermenileri menfaat karşılığında Amerika'ya kaçıran bir şebekeye ait belgeler vardır.**

ERMENİ GÖÇLERİ

- ❖ Ermeniler ve diğer yabancılara verdikleri bilgilere göre; tehcir dışında 855.000 Ermeni'nin (*Kafkasya'ya 345 bin, Suriye'ye 140 bin, Yunanistan ve Ege Adalarına 120 bin, Bulgaristan'a 40 bin, İran'a 50 bin, Lübnan'a 50 bin, Ürdün'e 10 bin, Mısır'a 40 bin, Irak'a 25 bin; Fransa, ABD, Avusturya ve diğer bazı ülkelere 35 bin olmak üzere*) yurt dışına çıktığı anlaşılmaktadır.
- ❖ Bu toplama, tehcir yerlerine ulaşan 382.148 Ermeni, Tehcir sırasında hastalık ve saldırılardan ölenler ile kaçanlar dahil edildiğinde, Osmanlı Ermenilerinin nüfusu olarak 1914 istatistiğinde verilen 1.294.851 rakamına ulaşılmaktadır.
- ❖ Bu durum da Ermenilerin iddia ettiği gibi bir Ermeni soykırımının veya 2-3 milyon Ermeni'nin yok edilmesinin kesinlikle mümkün olmadığını gösteriyor.

TEHCİRİN SONUÇLARI (1)

Tehcir'in sonuçları, **Ermenilerin imhası değil bilakis korunması şeklinde** tecelli etmiştir. **Tehcir'den beklenen hedeflere büyük ölçüde ulaşılmış, bu sayede;**

- ❖ İlerleyen Rus Ordusu karşısında savunma ve direnme gücü tehlikeye düşen **Osmanlı Ordusu'nun ardı emniyete alınmış;**
- ❖ Tehcir bölgesindeki **isyancı Ermenilerin**
- ✓ İşgal ordularıyla birleşip **Osmanlı ordularına karşı yapacakları harekâta,**
 - ✓ **Türk ve Müslümanları, Balkanlar'daki gibi soykırım boyutlarında bir etnik temizlikle yok etmesine,**
 - ✓ **Cephe gerisinde sabotajlar ve ikmal yollarını kesme eylemlerine, sivil halka saldırılar düzenleyip isyanlar çıkarmalarına engel olunmuş;**
- ❖ Tehcir'in uygulandığı bölgelerde **karşılıklı kırıma neden olabilecek muhtemel olayların önü alınmıştır.**

TEHCİRİN SONUÇLARI (2)

- ❖ Ermenilerin binlerce Türk'ün canına mâl olan isyan ve katliamları karşısında bile, **Osmanlı Hükümeti'nin ortaya koyduğu sakin ve sağduyulu tavır, belgeleriyle sabittir.**
- ❖ Eğer iddia edildiği gibi **Osmanlı, Ermeni tebaasından kurtulmak isteseydi, Ermenileri katletseydi; bunu savaşı gerekçe göstererek rahatlıkla halledebilirdi, bugün Ermenilerden eser kalmazdı.**
- ❖ Aksine **Osmanlı, yer değiştirme uygulamasıyla savaş şartlarında her an ölümlerle burun buruna gelebilecek olan yüz binlerce Ermeni'nin hayatını kurtarmıştır.**

TEHCİRİN SONUÇLARI (3)

- ❖ Nitekim, yeni bölgelere yerleştirilen **Ermeniler sağ salim hayatlarını sürdürürken**, Rus Ordusu saflarında ve isyancı çetelerde Türklere karşı dövüşen Ermenilerden, savaş şartları gereği ölenler olmuştur.
- ❖ Bazı aksamalara rağmen, “Geçici Sevk ve İskân” yasası istenilen sonucu vermiştir. Ermeni köyleri boşalınca,
 - ✓ Ermeni çeteleri saklanacak-beslenecek yer bulamamışlar; bu suretle daha fazla Türk’ün ve Ermeni’nin ölümünün önüne geçilmiş,
 - ✓ Sabotajlar sonlanmış ve asker savaş yerlerine gidebilmiştir.
- ❖ **Kısaca Tehcir, Osmanlı’nın yaşadığı savaş şartlarında vatan müdafaası için olabilecek başarılı ve en insani bir yer değiştirme uygulamasıdır.**

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA DÖNÜŞ KARARNAMESİ VE TEHCİR YARGILAMALARI

- ❖ Birinci Dünya Savaşı sonunda, Osmanlı'nın müttefikleri yenilmiş ve teslim olmuşlardı. Bu gelişmeler Osmanlı iç siyasetini etkilemiş, **iktidardaki Talat Paşa Hükümeti 8 Ekim 1918'de istifa etmişti.**
- ❖ Bu hükümetin ileri gelenleri “savaş suçlusu” ilan edileceklerini bildikleri için bir Alman denizaltısıyla 1918'de ülkeyi terk ettiler. Bunlardan;
 - **Talat Paşa, Cemal Azmi ve Dr. Bahattin Şakir** Berlin'de;
 - **Sait Halim Paşa** Roma'da, **Cemal Paşa** da Tiflis'te Ermeni militanlarca katledildiler.
 - **Enver Paşa** ise, Tacikistan'da Ruslara karşı savaşırken şehit düşmüştür.

YENİ HÜKÜMET VE İCRAATI (1)

- ❖ 13 Ekim 1918 tarihinde **Ahmet İzzet Paşa Hükümeti** iktidara gelmiş, İtilaf Devletlerinin hoşuna giden kararlar almaya başlamıştı.
- ❖ İtilaf Devletlerinin dayattığı ve şartları ağır olan **Mondros Ateşkes Antlaşmasını** da 30 Ekim 1918 tarihinde imzaladılar.
- ❖ Ateşkes hükümleri, Osmanlı Devleti'nin siyasal egemenliğini sınırlandırmış ve hakimiyetini tartışmalı hale getirmişti.
- ❖ Ateşkes sonrasında İtilaf Devletleri;
 - Osmanlı'nın stratejik nokta ve bölgelerini işgale;
 - Boğazları, demir yollarını ve limanları kontrol etmeye başladılar.

YENİ HÜKÜMET VE İCRAATI (2)

(Tehcire tabi tutulan Ermeniler dönüyor)

➤ Üstüne üstlük ateşkes şartlarına aykırı olarak İstanbul'u işgal edip neredeyse devletin tüm resmî kurumlarını ele geçirdiler.

❖ Ahmet İzzet Paşa Hükümeti tehcire tabi tutulan Ermenilerden isteyenlerin tekrar eski yerlerine dönmeleri için 31 Aralık 1918 tarihli bir kararname çıkardı.

❖ Ermenilerden dönmek isteyenlerin eski yerlerine nakledilmeleri konusunda ilgili yerlere talimat verilmiş ve alınacak gereken tedbirler detaylı olarak bildirilmişti.

❖ Ermenilerin geri dönüşlerini kolaylaştırmak için bütçeden tahsisat ayrılmış, Eylül 1919 tahsisat raporlarına göre 210.000–220.000 Ermeni eski yerlerine geri dönmüştür.

❖ Ermeni Devleti'nin 1918-1919 tahsisat raporlarına göre 210.000-220.000

YENİ HÜKÜMET VE İCRAATI (3)

(Tehcire tabi tutulan Ermeniler dönüyor)

- ❖ Ermeni Patrikhanesi ise Suriye tarafından 300.000–350.000 Ermeni'nin Anadolu'ya döndüğünü rapor etmiştir.
- ❖ Dönüş sonrasında, Anadolu'nun tehcir öncesinde Ermenilerle meskûn olan bölgelerine,
 - Önemli miktarda Ermeni getirildiği,
 - Hatta bazı bölgelerde işgal kuvvetlerinin desteği ile eskisinden daha fazla sayıda Ermeni'nin yerleştirildiği bilinmektedir.
- ❖ Nitekim Türk İstiklâl Mücadelesi sırasında özellikle Fransızlar tarafından Antep, Maraş ve Adana'ya önemli miktarda Ermeni'nin getirildiği.

YENİ HÜKÜMET VE İCRAATI (4)

(Tehcir sonrası dönenlerin marifetleri !)

- ❖ Fransızların tehcir sonrası dönen ve yerli Ermenilerden Türklere karşı savaşılan askerî birlikler ve milis kuvvetleri oluşturulduğu bir gerçektir.
- ❖ Bu şekilde oluşturulan katiller güruhu;
 - Fransa'nın desteğinde yöre halkına insanlık dışı muamelelerde bulunmuş,
 - Binlerce insanı çocuk, kadın demeden katletmiş,
 - Fransa'nın bu bölgeleri terk etmesiyle de Anadolu'dan ayrılmışlardır.
- ❖ Günümüzde gerek Suriye'de, gerekse Fransa ve Amerika'daki Ermenilerin menşei bunlar ile tehcir sırasında gidenlere dayanmaktadır.

YENİ HÜKÜMET VE İCRAATI (5)

(İttihatçuların cezalandırılması için baskılar)

- ❖ Bu durum, dolaylı olarak **tehcir öncesinde ve sonrasında Ermenilerin bir katliama uğramadıklarını gösteren en önemli delillerden biri** olarak değerlendirilmelidir.
- ❖ İtilâf Devletleri, Birinci Dünya Savaşı sırasında iktidarda bulunan İttihat ve Terakki mensuplarını,
 - **İngiliz esirlere kötü davranışlarda bulunmak ve**
 - **Ermeniler hakkında sevk kararı alıp onlara “katliam” yapmak “suçlarından” cezalandırılmalarını istediler.**
- ❖ İttihatçuların cezalandırılmaları konusunda
 - ❖ **Hem hükümete,**
 - ❖ **Hem de Sultan Vahdettin’e tehditkâr tavırlarla baskı yapmaya başladılar.**

İTTİHATÇILARIN CEZALANDIRILMASINA KARAR VERİLDİ

- ❖ Ülkenin Birinci Dünya Savaşı'na sokulup bunun da mağlubiyetle sonuçlanması ve milletin ekonomik-sosyal buhranlar içinde bulunması, **halkta İttihatçılara yönelik öfkenin doğmasına yol açmıştı.**
- ❖ İttihat ve Terakki hükümeti mensuplarından, **yaşanan olumsuzlukların hesabının sorulması beklenmekteydi.**
- ❖ Emperyalist amaçlar güden dış baskılar ile içeride oluşan tepkiler ortak bir zeminde buluşunca, **İttihatçıların cezalandırılmaları gündeme geldi.**
- ❖ İktidara hazırlanan rakip **Hürriyet ve İtilâf Partisi mensupları bu ortamı, bir fırsat olarak değerlendirdi.**
- ❖ Tüm bunlar İttihatçılara karşı ifrat derecesinde bir tepki oluşturdu. Netice olarak **Padişah, olağanüstü bir mahkemenin kurulup, İttihatçıların yargılanmasını istemek zorunda kaldı.**

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (1)

- ❖ **Oluşan şartlarda İttihat ve Terakkinin iktidarı dönemindeki sadrazamdan en alt seviyedeki memurlara kadar görev yapmış olanlar, potansiyel suçlu olarak görülmüşler ve cezalandırılmalarında herhangi bir sınır ve kural tanınmamıştır.**
- ❖ **Ermeni tehcirini ve sözde “katliamını” gerçekleştirenler ile diğer “suçluları” tespit etmek ve sorgulamak amacıyla**
 - **İngiliz Dışişleri Bakanlığı, Türkiye’deki İngiliz Başkumandanlığı,**
 - **Ermeni Patrikhanesi ve Osmanlı vatandaşlarının kurduğu İngiliz Muhipler Cemiyeti****ayrı ayrı listeler hazırladılar.**

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (2)

- ❖ Ayrıca 21 Kasım 1918 tarihinde görevli Tahkik Heyetleri oluşturuldu ve bu heyetler on farklı bölgeye ayrılan Anadolu'nun değişik illerine yollandı.
- ❖ İçlerinde, fazla sayıda gayrimüslim üyelerin yer aldığı heyetler;
 - Bir taraftan tehciri, sözde “katliam”ı ve diğer sanıkları sorgularken,
 - Diğer taraftan da sorgulamalar sonucu kendilerince “suçlu” gördüklerini tutuklattılar.
- ❖ Tutuklular, 16 Aralık 1918 tarihinde İstanbul'da kurulan Divân-ı Harb-i Örfî Mahkemesi'ne yargılanmaları için Harbiye Nezareti Cezaevi'ne hapsedildiler.

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (3)

- ❖ Tutuklananlar arasında valiler, milletvekilleri, ordu komutanları, bakanlar, Hüseyin Cahit Yalçın ve Ziya Gökalp gibi yazarlar da vardı.
- ❖ Dönemin Osmanlı (Tevfik Paşa) hükümeti Danimarka, İsveç, İsviçre, Hollanda ve İspanya elçiliklerine yazılar göndererek yargılamalara yargıç göndermelerini istedi.
- ❖ Ancak İngilizler devreye girerek elçiliklerin bu yazıları kendi ülkelerine göndermelerini engellediler. Amaçları hiç kimseyi karıştırmadan kendilerince yargılamaları yapmaktı.
- ❖ Tevfik Paşa'nın görevden uzaklaştırılıp yerine Damat Ferit Paşa'nın Sadrazam olarak atanmasını sağladılar.

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (4)

- ❖ **Damat Ferit tam bir İngiliz işbirlikçisiydi. O da ilave bir liste hazırlayıp İngilizlere verdi. Vatanseverlerin ve eski yöneticilerin bir bir gözaltına alınmaları devam ettirildi.**
- ❖ **Tutuklamalara ve yargılamalara Osmanlı Devleti vatandaşı olan Rum ve Ermenilerin de büyük destek verdiklerini, İtilâf Devletleri'ne karşı üzerlerine düşen “görevleri yaptıklarını” (!) belirtmek gerekir.**
- ❖ **Ayrıca, İttihat ve Terakki Fırkası'na karşı sert muhalefet yapan Hürriyet ve İtilâf Fırkası'nın particilik taassubuyla, istemedikleri veya sevmedikleri kişilerin, “Ermeni tehciri”, “öldürme”, “karaborsacılık yapma”, “Ermeni mallarını alma” gibi iddialarla tutuklanmalarına sebep oldukları bir gerçektir.**

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (5)

- ❖ Söz konusu fiillerin hiçbirisini işlememiş şahıslar, bu tür iftiralarla tutuklanıp ceza almışlardır.
- ❖ Bu uygulamalar, Ermeni tehciri ve “katliami” meselesinden ziyade, İttihatçılara ve diğer vatanseverlere karşı içeride ve dışarıda oluşan siyasî linç girişimi olmuştur.
- ❖ Divân-ı Harb-i Örfî Mahkemesi’nin ele aldığı ilk dava, 6 Şubat 1919 tarihinde başlayan “Yozgat Tehciri” yargılamasıdır.
- ❖ Kurulan düzmece bir mahkeme olan Nemrut Mustafa Paşa Divanı’nda adil olmayan ve taraflı bir yargılamayla ilk ceza, Boğazlıyan Kaymakamlığı ve Yozgat Mutasarrıf Vekilliği yapmış olan Mehmet Kemal Bey’e verildi.

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (6)

Şehidimiz Mehmet Kemal Bey

- ❖ **Kemal Bey, “jandarmalara sürgünleri öldürttüğü, görevini kötüye kullandığı” iddiasıyla suçlanmıştı.**
- ❖ **Mahkeme, olaylara şahit olduğu iddia edilen bazı Ermenilerin anlattıklarını kanıt saymıştı.**
- ❖ **Kemal Bey suçlamaların hepsini reddetti, ama yine de idama mahkûm edildi. Karar hemen onandı.**

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (7)

- ❖ **Kemal Bey**, idam sehpasından **Beyazıt Meydanı'nda** toplanmış halka;
 - **“Ben masumum. Yabancı devletlere yaranmak için beni asıyorlar.”** diye seslendi.
- ❖ **Kemal Bey'in 10 Nisan 1919'da suçsuz olduğu halde idam edilmesi üzerine,**
- ❖ **İstanbul'da büyük bir vatansever topluluğu gösteride bulundu. Cenazesine binlerce insan katıldı.**
- ❖ **İngilizler halkın tepkisinden ürkerek önde gelen İttihatçı tutukluların yargılanmalarını başka bir ülkeye taşımaya karar verdiler.**
- ❖ **Mevcut ve sonradan tutuklanmış olanlar 28 Mayıs'ta yargılanmak üzere Malta'ya götürüldüler.**

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (8)

- ❖ 16 Aralık 1918 tarihinde İstanbul'da ve daha sonra Anadolu'nun değişik vilâyetlerinde kurulan “**Divân-ı Harb-i Örfî**” mahkemelerindeki tehcir davalarında, yaklaşık olarak 86 kişi yargılandı.
- ❖ Bunlardan 3'ü vicahen olmak üzere, 16'sı idam cezasına çarptırıldı ve 3'ünün cezaları infaz edildi.
 - İnfaz edilenler;
 - Boğazlıyan Kaymakamı Kemal Bey,
 - Urfa Mutasarrıfı Nusret Bey ve
 - Erzincan'da otelcilik yapan Hafız Abdullah Avni'dir.
 - Geriye kalan 13 kişinin idam kararları gıyaben verildi.

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (9)

- ❖ 3'ü gıyaben olmak üzere 9 kişiye hapis cezası verildi.
- ❖ 35 kişi beraat etti.
- ❖ Mahkemede yargılanmak üzere adı geçen
 - 3'ünün İngilizler tarafından Malta adasına sürülmesi,
 - 16'sının da mahkemede bulunmamaları veya ölmüş olmaları sebebiyle haklarında herhangi bir karar verilmedi.
- ❖ Bu sayılara İngilizlerin Malta adasına götürmüş oldukları önde gelen İttihatçılar dâhil değildir. Onların büyük bir kısmı yargılanmanın ortasında alınıp götürülmüşlerdir.
- ❖ Mahkeme, davanın ayrılmasına karar vermiş, bu kişiler için gıyabî yargılama kararı çıkarmamıştır.

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (10)

❖ Bunların dışında,

- Siyasî sebeplerle Bekirağa Bölüğü'ne getirilen, Diyarbakır valiliği yapmış olup tehcir suçlaması ile burada yatmakta iken firar eden **Dr. Reşit Bey intihar etmiş;**
- **Talat Bey (Küçük Talat) ile Halil Paşa da hapisten kaçmışlar;**
- **1 kişi de hapishanede ölmüş;**
- **19 kişi doğrudan doğruya, 29 kişi şahsî kefalet, 4 kişi nakdî kefalet, 1 kişi de emr-i şifah-î ile serbest bırakılmıştır.**

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (11)

❖ Ortaya çıkan hükümler;

- **Yalancı Ermeni şahitlerin ifadelerine göre,**
- **Çoğunluğunu gayrimüslim üyelerin oluşturduğu Tahkik Heyeti'nin hazırlamış olduğu raporlar ve**
- **Bu raporlara dayanarak iddianame hazırlayan savcıların teklifleri doğrultusunda tahakkuk etmiştir.**

❖ Tahkik heyetlerinin,

- **Anadolu'nun değişik bölgelerinden “suçlu” diye birçok masum insanı Divân-ı Harb-i Örfî'ye teslim etmelerine,**

Damat Ferit Paşa hükümetinin de itiraz ettiği bir vakıadır.

DÜŞMAN CEZA HUKUKU (12)

- ❖ Bu hükümlerin ortaya çıkışına;
 - İttihat ve Terakki Fırkası ile Hürriyet ve İtilâf Fırkası arasındaki düşmanlığı,
 - İtilâf Devletleri'nin hükümete ve mahkemeye yaptığı baskıyı ve
 - Mütareke hükümetlerinin aczi de eklenecek olursa, cezaların nasıl verildiği kendiliğinden ortaya çıkar.
- ❖ Dolayısıyla, ceza alanların sayısı kaç olursa olsun, bu sonuçlardan hareketle **verilen hükümlere sözde soykırımın bir delili gibi bakma imkânı yoktur.**

MALTA YARGILAMALARI (1)

- ❖ **Boğazlıyan Kaymakamı Kemal Beyin cenazesine binlerce insanın katılması ve bunların gösterdiği tepkiler İngilizleri kaygılandırmıştı.**
- ❖ **Bunun üzerine yargılamaları başka bir ülkeye taşımaya karar verdiler.**
- ❖ **Tutuklulardan önde gelen 120 ittihatçıyı 28 Ocak 1919'da bir gemiyle Malta'ya götürdüler.**
- ❖ **Daha sonra tevkif edilenleri de oraya naklettiler. Malta'ya götürülen tutuklu sayısı 144'e ulaştı.**
- ❖ **Soruşturma İngiliz Kraliyet Başsavcılığı tarafından yürütülmüştür.**

MALTA YARGILAMALARI (2)

Malta'da yargılanan Osmanlı vatandaşları

MALTA YARGILAMALARI (3)

- ❖ Malta'da ve İstanbul'da tutuklu bulunan kişiler hakkında **suç kanıtlarının bulunabilmesi için;**
 - İngilizler tarafından **Osmanlı arşivlerinde geniş çaplı araştırmalar yapılmış,**
 - ilgili gördükleri **tüm konsolosluklardan, misyoner teşkilatlarından destek ve bilgi istenmiştir.**
- ❖ **Ancak toplanabilen dokümanlar, bunları yazanların kişisel düşüncelerinden ve tahminlerinden öte fazla bir şey içermemekteydi.**
- ❖ **Kişisel görüşler mahkemede delil olarak kullanılabilecek belgeler değildi.** Ayrıca ifadelerine başvuru alan kişiler aynı günde farklı şehirlerdeki olaylara tanık olduklarını iddia etmekteydiler.
- ❖ O günün koşullarında aynı günde bir kaç şehirde birden bulunmak ve olayları izlemiş olmak mümkün olmadığı için, **bunların tanıklıkları mahkemece kabul edilemedi.**

MALTA YARGILAMALARI (4)

- ❖ ABD tehcirin yapıldığı dönemde **bölgede gözlemciler bulundurmuydu. Bu ülkeden suçlamalara dair ellerindeki bilgilerin mahkemeye gönderilmesi istenmiş, ancak Birleşik Devletler ellerinde suç delili olabilecek hiçbir belge olmadığını bildirmiştir.**
- ❖ ABD arşiv raporlarında; Vaşington'daki İngiliz Büyükelçisi R.C. Craigie'in, Lord Curzon'a 13 Temmuz 1921'de gönderdiği telgrafta şöyle demektedir:
"Malta'da tutuklu bulunan Türkler aleyhine delil olarak kullanılabilecek hiçbir şey olmadığını bildirmekten üzüntü duyuyorum... Yeterli delil oluşturabilecek hiçbir sorun vaki değildir. Söz konusu raporlar, hiçbir şiddetle, Türkler hakkında Majesteleri Hükümeti'nin halen elinde bulunan bilgilerin takviyesinde yararlı olabilecek delilleri bile ihtiva eder görünmemektedir."

MALTA YARGILAMALARI (5)

❖ **İngilizler iki sene uğraştıktan sonra,**

- **Ne İttihat Terakki Hükümeti**
- **Ne de Malta'daki tutuklular**

haklarındaki suçlamaları ispat edebilecek nitelikte, mahkemeye sunulabilecek, geçerli delile ulaşamadıkları için yargılama yapamayacaklarını ve sonuçta kimseyi mahkûm edemeyeceklerini anladılar.

❖ **Malta'daki tutuklular, kendilerine ciddi bir suçlama yöneltilemeden mahkeme edilmişler;**

- **29 Temmuz 1921'de İngiliz Kraliyet Başsavcısı yargılananların hepsine beraat kararı vermiş ve**
- **En son tutuklu da 1922'de serbest bırakılmıştır.**

MALTA YARGILAMALARI (6)

- ❖ **İngiliz savcıları** Malta sürgünlerini mahkûm etmek için; 1916 yılında basılan ve güya güvenilir “görgü tanıkları”nın ifadelerine dayanılarak **Mavi Kitap’da yazılanları kullanamadılar**. Oysa böyle bir imkân vardı.
- ❖ **Kitabın yazarı Arnold Toynbee** de o dönemde hayattaydı, hatta kitabı hazırlarken yararlandığı **sözde “görgü tanıkları” ve “kaynaklar” da el altında idi**.
- ❖ **Ancak “görgü tanıkları” yalancı ve iftiracılarıdır, kitabın içerdikleri uydurma ve sahteydi**. Kısacası bunlar mahkemede kullanılacak vasıfta değillerdi.

MALTA YARGILAMALARI (7)

- ❖ Malta Yargılamalarını sulandırmak isteyen **Ermeni lobisi ve taşeronları**, inandırıcı olmamaları yanında, çok gülünç de olan **abuk sabuk iddia ve yorumlar yapmaktalar**;
 - **“Sevr’in yürürlüğe girmediğini, Lozan imzalanınca da Malta’daki yargılama sürecinin af kapsamına alınarak kapatıldığını” ileri sürmekteler.**
- ❖ **Sevr, Osmanlı yöneticileri tarafından imzalandı.**
- ❖ **İngilizler ve müttefikleri Sevr’i baz alarak Anadolu’yu işgale başladılar, aynı şekilde İstanbul’daki gayri resmi işgallerini kendilerince resmileştirdiler.**

MALTA YARGILAMALARI (8)

- ❖ Ayrıca, Malta'daki yargılama sürecinin Lozan ile af kapsamına alındığı söylemi insan aklıyla alay etmektir.
 - Yargılama 29 Temmuz 1921'de sonlandırılmış,
 - Lozan ise bundan iki yıl sonra 24 Temmuz 1923'de imzalanmıştır.
- ❖ Lozan imzalandığında ortada Malta ile ilişkilendirilecek bir yargılama yoktur. Dosyalar kapatılmış ve arşive kaldırılmıştır.
- ❖ Emeniler; Malta Yargılamalarını sulandırmak isterken; Sevr Anlaşması'nda öngörülen yetkili uluslararası mahkemenin kurulmadığını, dolayısıyla Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesi'nde öngörülen biçimiyle bir yargılamanın yapılamadığını öne sürmekte.

MALTA YARGILAMALARI (9)

- ❖ **Oysa Yargılama başlamış, yargısal soruşturma tamamlanmıştır.**
- ❖ **İngiliz Kraliyet Başsavcılığı tarafından yürütülen ve yargılamanın ilk safhası olan soruşturma sonunda;**
 - **Ermeni ve Hıristiyan Osmanlı vatandaşlarının “toplu olarak öldürüldükleri” gerekçesiyle “bir hukuk mahkemesinde dava açmaya yeterli kanıt” bulunamamıştır.**
- ❖ **Dolayısıyla “kovuşturmaya gerek görülmemiş” ve “Ermeni kırımını” suçlamaları düşürülüp bu konuda açılan dosya kapatılmıştır.**

MALTA YARGILAMALARI (10)

- ❖ **“Kırım” konusunda bir İngiliz mahkemesinin kabul edebileceği nitelikte kanıt bulunsaydı;**
 - **Davanın açılacağı, yargılamanın Milletler Cemiyeti tarafından yetkilendirilen bir uluslararası mahkemece sürdürüleceği bilinmektedir.**
 - **Yargılamayı yapacak mahkemenin nasıl kurulacağı Milletler Cemiyeti’nde konuşulup tartışılmıştır.**
- ❖ **Ermeni lobisinin Malta’yı hedef alan son çarpıtması;**
 - ***“Malta’daki yargılama süreci soykırım suçlamalarını içermiyordu, çünkü o tarihlerde böyle bir suç tanımı yoktu;***

MALTA YARGILAMALARI (11)

- ❖ *“Dolayısıyla, İngiliz Kraliyet Başsavcılığı’nın kararı, günümüzde Ermeni soykırımı iddialarının geçersizliği konusunda hukuki bir referans olamaz” biçimindedir.*
- ❖ **Bu iddia kendi içinde çelişkilidir.**
 - Eğer Malta yargılaması kararı; o tarihte “soykırım” tanımı olmadığı gerekçesiyle göz ardı edilip hükümsüz sayılacaksa,
 - **Uluslar arası hukuka göre** böyle bir suç tanımının olmadığı günlerde gerçekleşen olaylar için günümüzün **“soykırım” tanımlarıyla suçlama yapılmaz.**
 - **Malta Yargılamasının** hukuki sonuçlarının günümüze taşınması reddedilirken,
 - **Günümüzün “soykırım” suçunu** geçmişe taşımaya kalkışmak çifte standarttır. **Hastalıklı bir siyasal kültürün ürünüdür.**